

## ТВОРЕЦЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПІСНІ



4 березня ц. р. виповнюється 200 років від дня народження одного з основоположників української національної композиторської школи, засновника “Перемиської школи”, автора державного гімну “Ще не вмерла Україна” Михайла Михайловича Вербицького (1815–1870) – композитора, ім’я якого було довгий час забуте в українській історії через радянську ідеологію, але тепер поступово відроджується.

Він народився в селі Явірник Руський (тепер Польща) у сім’ї священика. У 10 років композитор утратив батька й надалі його виховував далекий родич, єпископ Іоанн Снігурський (засновник хорової школи в Перемишлі). М. Вербицький навчається в дяко-вчительській школі в Перемишлі, а потім у Львівській духовній семінарії. Через різні дисциплінарні провини, перипетії особистого життя юнак був декілька раз відрахований із закладу, тому його навчання там тривало

досить довго. У цей період також дає уроки гри на гітарі, бере уроки інструментовки в Лоренца, пише літургійні твори “Ангел вопієше”, “Алілуя”, “Єдин Свят”. Крім того, він пише музику до театральних вистав (їх називали “співогри”). Найвідоміші зразки цього жанру – музика до п’єс “Москаль-чарівник” (“Жовнір-чарівник”), “Верховинці” та багатьох інших. Пізніше він так згадував про свої роки навчання: “Школа стала консерваторією в мініатюрі, а хор дорівнював добрій опері, і, здавалося, що в Європі, крім трьох відомих категорій музики: німецької, італійської та французької, існує ще четверта категорія – українська”.

У тридцять п’ять років композитор висвятився в сан священика й перервав музичну творчість на довгих десять років. Відродження його композиторської діяльності відбулося 1864 року, коли у Львові був заснований перший український професійний театр “Руська бесіда”, в якому Вербицький мав змогу ставити свої п’єси (театр у 1864 р. оголосив конкурс на кращу українську п’єсу. Перше місце отримала співогра М. Вербицького “Під-гіряни” на текст І. Гушалевича). Сам текст п’єси не був надто професійним, але розгорнута музична драматургія, наявність монологічних арій, великі хорві епізоди наблизили його до оперних зразків.

Через рік композитор пише музику на слова П. Чубинського “Ще не вмерла Україна”, яка згодом стала державним гімном України. Виникнення цієї пісні пов’язане, насамперед, з потужною хвилею патріотичного піднесення, яке відбулося у той час по всій Україні. В оригіналі цей твір написаний як пісня для голосу в супроводі гітари. Текст М. Вербицького був уперше опублікований на Галичині у грудневому часописі “Мета” без авторського підпису поряд із віршами Т. Шевченка. Тому й не дивно, що довгий час не всі знали, хто написав слова цієї пісні; часто авторство приписували іншим, навіть Т. Шевченкові, а музику – К. Стеценку й М. Лисенкові.

Наприкінці життя провадив активну громадську й педагогічну діяльність. За два роки до смерті пише свій останній твір “Заповіт” – це перша музична обробка цього шедевра Т. Шевченка. Композитор С. Людкевич казав: “Вербицький для нас є не тільки музикантом, а й також символом нашого національного відродження в Галичині”. Помер композитор у селі Млини на Яворівщині (тепер Польща).

*Олексій Миrowsький  
м. Львів*

*Отримано 10 березня 2015 р.*